

RAPORTTI VUODEN 2024 TERVEYSVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISESTA

Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen

Elintarvikevalvonnan suoritteet

Valvontatietojärjestelmään kirjatut elintarvikevalvonnan suoritteet v. 2023–2024, lkm

	2023	2024
Valvontasuunnitelmaan sisältyvät tarkastukset		
- <i>Suunnitelmalliset perustarkastukset</i>	287	366
- <i>C- tai D-Oiva-arvosanasta johtuvat seurantatarkastukset</i>	24	38
- <i>Projektitarkastukset (allergeeniprojekti 2023)</i>	54	
Valvontasuunnitelman ulkopuoliset tarkastukset		
- <i>Ruokamyrkytyspäilyyn liittyvät tarkastukset</i>	5	3
- <i>Muut tarkastuskäynnit</i>	9	17
Elintarviketoiminnan aloittamisilmoitusten käsittely	108	140
Elintarviketoiminnan lopettamisilmoitusten käsittely	68	80
Sairastumis- tai haittailmoitusten käsittely	12	28
Viranomaisten, kuluttajien ja toimijoiden yhteydenotot	284	323
Hallinnolliset pakkokeinot	1	4

Elintarvikevalvonnan toimipaikkoja oli yhteensä 856 (luku ei sisällä alkutuotannon toimipaikkoja). Toimipaikoista tarkastettiin 299 kpl eli 35 %. Vuonna 2023 toimipaikoista tarkastettiin 33 %. Suunnitelmallisen tarkastustoiminnan piirissä oli v. 2024 yhteensä 96 alkutuotantopaikkaa (maidontuotanto, munantuotanto ja puutarhaviljely), joista tarkastettiin v. 2024 10 eli 10 %.

Elintarviketoiminnan aloittamista ja lopettamista koskevien ilmoitusten määrä kasvoi 25 % edellisvuodesta.

Ruokamyrkytyspäilyt olivat 1–2 henkilön sairastumisilmoituksia. Tehdyissä tarkastuksissa ei voitu varmistaa sairastumisen yhteyttä syötyyn elintarvikkeeseen. Vuonna 2024 ei ollut yhtään epidemiaselvitystä vaativaa ruokamyrkytyspäilyä.

Hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin neljä kertaa vuoden 2024 aikana. Annetut määräykset liittyivät elintarvikkeiden virheelliseen markkinointiin, Oiva-raportin esilläpitoon, elintarvikkeiden lämpötilaseurantaan ja elintarvikehygieniaan.

Suunnitelmalliset tarkastukset

Vuoden 2024 elintarvikevalvontasuunnitelmassa oli arvioitu tehtävän 516 valvontasuunnitelman mukaista tarkastusta, joista perustarkastuksia 486 kpl ja seurantatarkastuksia 30 kpl. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin v. 2024 yhteensä 404 kpl, joista perustarkastuksia 366 kpl ja seurantatarkastuksia 38 kpl. Suunnitelmallisen tarkastusten toteutumaprosentti oli **78**.

Tarkastukset suunnattiin pääasiassa kohteisiin, joissa on korkea riskiluokitus, eniten poikkeamia aiemmissa tarkastuksissa tai joiden edellisestä tarkastuksesta oli kulunut valvontatietojärjestelmän (VATI) riskiluokituksessa määriteltyä tarkastusväliä pitempi aika.

Suunniteltujen tarkastusten toteutuminen v. 2024 kohdetyypeittäin*

Valvontakohdetyyppe	Suunnitellut tarkastukset, lkm	Toteutuneet tarkastukset, lkm	Toteutumis-%
Maitoalan laitokset	19	17	89
Liha-alan laitokset	22	17	77
Leipomotuotteiden valmistus (helposti)	16	9	56
Leipomotuotteiden valmistus (ei helposti)	3	7	233
Muiden viljatuotteiden valmistus	1	2	200
Kasvis- ja marjatuotteiden valmistus	15	6	40
Pakkaamo ja kauppakunnostus	2	1	50
Muu elintarvikkeiden valmistus	7	4	57
Yhdistelmätuotteiden valmistus	5	5	100
Ravintolatoiminta	101	76	75
Grilli- ja pikaruokatoiminta	29	20	69
Kahvilatoiminta	36	20	56
Pubitoiminta	1	0	0
Keskuskeittiötoiminta	25	16	64
Laitoskeittiötoiminta	34	22	65
Tarjoilukeittiötoiminta	33	42	127
Pitopalvelutoiminta	5	7	140
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	84	61	73
Riistan lihan vähäriskinen käsittely	5	5	100
Elintarvikkeiden maahantuonti	2	6	300
Elintarvikkeiden kuljetukset	11	7	64
Elintarvikkeiden varastointi	4	8	200
Kontaktimateriaalitoiminta	5	1	20
Alkutuotanto, maidontuotanto	6	5	83
Alkutuotanto, munantuotanto	4	4	100
Alkutuotanto, hyönteisten tuotanto	1	0	0
Alkutuotanto, puutarhaviljely	10	0	0
Seuranta- eli uusintatarkastukset	30	36	120
yhteensä	516	404	78

*tarkastusmäärät ovat suuremmat kuin VATIn seurantaraportissa, koska SENSE-raportti laskee jokaisen valvontakohteessa tarkastetun toiminnon eri tarkastukseksi, vaikka niistä on tehty 1 Oiva-raportti.

Oiva-tarkastusten tulokset

Vuonna 2024 elintarvikehuoneistoihin tehtiin yhteensä 332 Oiva-tarkastusta, joista 33 oli seurantatarkastuksia. A- ja B-arvosanojen osuus oli yhteensä 84 % (v. 2023 89 %). Tarkastuksista 46 sai yleisarvosanan C eli korjattavaa (v. 2023 40). C-yleisarvosanoista 31 (27) kohdistui tarjoilupaikkoihin, 11 (10) elintarvikkeiden myyntiin, 2 ruoka-aputoimintaan, 1 elintarvikkeiden

tuontiin ja 1 (3) vilja- ja kasvisalan kohteisiin. D-yleisarvosana annettiin 2 kertaa tarjoilupaikkaan ja 1 kerran ruoka-aputoimintaan.

Uusintatarkastuksista 22 (63 %) sai arvosanan A tai B ja 12 (36 %) arvosanan C tai D. Vuonna 2023 kaikki C-yleisarvosanat paranivat seurantatarkastuksella A- tai B-arvosanaksi.

C-arvosanojen määrä nousi edellisvuodesta, vaikka tarkastusten lukumäärä pieneni. Toimijat myös jättivät entistä useammin korjaamatta tarkastuksilla havaittuja puutteita, mikä näkyy seuranta- eli uusintatarkastusten tuloksissa toistuvina C- ja D-arvosanoina. Myös hallinnollisten pakkokeinoja jouduttiin käyttämään aikaisempaa useammin.

Oiva-raporttien yleisarvosanojen jakauma v. 2023–2024

Vuosi	Oiva-tarkastusten lkm (sisältää seurantatarkastukset)	Oiva-tarkastusraporttien yleisarvosanojen jakauma, %. Etelä-Hämeen ympäristöterveys / koko Suomi			
		Oivallinen	Hyvä	Korjattavaa	Huono
		A	B	C	D
2023	363	53 / 46 %	36 / 38 %	11 / 16 %	0,3 / 1 %
2024	332	49 / 45 %	36 / 37 %	14 / 17 %	1 / 1 %

Oiva-raportti koostuu useista eri tarkastusaiheista eli Oiva-riveistä. Oiva-tarkastuksilla C-arvosana annettiin vuonna 2024 yhteensä 177:sta (115) tarkastettavasta asiasta eli Oiva-rivistä. Suluissa olevat tiedot ovat vuodelta 2023. D-arvosana annettiin yhteensä 7 Oiva-rivistä, jotka jakaantuivat kolmelle eri tarkastukselle. C- ja D-arvosana annettiin useimmin seuraavista tarkastusaiheista eli Oiva-riveistä: elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta 26 kertaa (9), pakolliset elintarviketiedot esim. pakkauksissa ja tarjoilun yhteydessä 14 kertaa (8), elintarvikkeiden säilytushygienia 12 kertaa (8), tilojen, välineiden ja siivousvälineiden puhtaus 11 kertaa (18), elintarvikkeiden vastaanottaminen 10 kertaa, tilojen kunnossapito 9 kertaa ja nimisuojaattujen elintarvikkeiden virheellinen markkinointi 7 kertaa.

Kaikkien tarkastettujen Oiva-rivien arvosanojen %-osuudet v. 2023–2024

Vuosi	Tarkastettujen Oiva-rivien arvosanojen jakauma Etelä-Hämeen ympäristöterveys / koko Suomi			
	Oivallinen	Hyvä	Korjattavaa	Huono
	A	B	C	D
2023	88 / 87 %	9 / 9 %	2 / 3 %	0,3 / 0
2024	89 / 86 %	8 / 10 %	3 / 4 %	0,1 / 0,2 %

Oiva-rivien arvosanajakauma valvonta-alueella vastaa hyvin valtakunnallista jakaumaa.

Näytteenotto

Valvontasuunnitelman mukaisia elintarvike- ja pintapuhtausnäytteitä otettiin hyväksytyistä elintarvikehuoneistoista yhteensä 25 kpl. Suunniteltu määrä oli 30 näytettä, joten näytteenottosuunnitelman toteuma oli 83 %. Kaikki otetut näytteet olivat vaatimusten mukaisia.

Keittojen suolapitoisuusprojektin yhteydessä otettiin 29 elintarvikenäytettä. Ruokaviraston pyynnöstä otettiin 9 kpl valtakunnalliseen epidemiaepäilyyn liittyvää elintarvike- ja puhtausnäytettä.

Ruokaviraston pyynnöstä otettiin seuraavat EU-lainsäädäntöön perustuvien valvontaohjelmien mukaiset näytteet: 3 eläinlääkejäämien valvontaohjelman mukaista näytettä (2 hunajaa ja yksi tilamaito), 3 elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelman mukaista näytettä (2 reittimaitonäytettä ja 1 kananmunanäyte) ja 10 torjunta-ainejäämien valvontaohjelman mukaista näytettä viljapohjaisista lastenruoista. Kaikki pyydetyt näytteet otettiin ja ne olivat vaatimusten mukaisia siltä osin kuin tulokset ovat valmistuneet. Myös edellisvuoden näytteenotoista v. 2024 saapuneet tulokset olivat vaatimusten mukaisia.

Omat valvontaprojektit

Vuonna 2024 toteutettiin valvontasuunnitelman mukainen projekti ”Keittojen suolapitoisuus Etelä-Hämeen ympäristöterveyden alueen laitoskeittiöissä”.

Projektissa selvitettiin suolan käyttöä laitoskeittiöissä, jotka valmistavat ruokaa lapsille ja nuorille. Keittiöiden itse valmistamien keittojen suolapitoisuus selvitettiin mittauksin. Samalla pyrittiin selvittämään, miten laitoskeittiöissä seurataan suolan määrää valmiista keitosta ja korvataanko suolaa jollain keinoilla. Selvityksen tarkoituksena oli myös lisätä laitoskeittiöiden tietoa suolan käytöstä lasten ja nuorien ruokavaliossa. Suolan käyttöä kartoitettiin mittausten lisäksi haastattelukysymyksillä.

Projektin tulosten perusteella keittiöissä on syytä kehittää reseptiikkaa, jonka avulla suolan käyttö ruuanvalmistuksessa voidaan vakioida esimerkiksi työntekijöiden välillä. Suolamittari on hyvä työkalu suolapitoisuuden mittaamiseen ja määrittämiseen ja sen käyttöä olisi hyvä lisätä osaksi päivittäistä ruoanlaittoa. Mittaria käyttikin lähes 70 % tähän selvitykseen osallistuneista laitoskeittiöistä. Suolamittareiden käyttöön ja kalibroimiseen tulee kuitenkin kiinnittää huomiota oikean mittaustuloksen varmistamiseksi.

Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä

Forssan ammatti-instituutin opiskelijoille pidettiin koulutustilaisuus omavalvonnasta, HACCP:stä ja pintapuhtausnäytteiden otosta. Hämeenlinnassa järjestetyssä valvontaviranomaisille suunnatussa elintarvikekuljetuskoulutuksessa pidettiin valvontaan liittyvä luento.

Marras-joulukuussa 2024 tehtiin elintarvikevalvonnan asiakaskysely, joka lähetettiin kaikille rekisteröidyille ja hyväksytyille elintarvikehuoneistoille ja säännöllisten tarkastusten piirissä oleville alkutuotantokohteille. Kyselyyn tuli 122 vastausta ja vastausprosentti oli 16. Kyselyssä arvoitiin viranomaisen tekemää asiakaspalvelua, ilmoitusten käsittelyä, tarkastuskäyntejä ja neuvontaa asteikolla 1–5. Arvosanojen keskiarvo oli kaikissa osa-alueissa erinomainen (vaihtelu väli 4,15–4,51). Positiivista palautetta saatiin erityisesti asiakaspalvelusta ja neuvonnasta. Kehitettävää löytyi vuosimaksun ja tarkastusmaksujen suuruudesta suhteessa toiminnan kokoon, internet-sivuista ja tarkastusten yhdenmukaisuudesta.

Vuoden 2024 aikana tehtiin kolme elintarvikevalvonta-aiheista tiedotetta: elintarvikevalvonnan tulokset v. 2023, elintarvikkeiden valmistaminen kotona ja kontaktimateriaalitiedote kauppakasseista. Tiedotteet julkaistiin Riihimäen kaupungin internet-sivuilla ja ne lähetettiin alueen tiedotusvälineille. Osa tiedotteista julkaistiin paikallislehdissä.

Vuonna 2024 osallistuttiin LaatuNetin järjestämään Elintarvikepetos-aiheiseen interkalibrointiin.

Elintarvikeketjun kansallisen valvontasuunnitelman (VASU) painopisteiden toteutuminen kunnille asetettujen tavoitteiden osalta

1. Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio

Painopiste: valvontatulokset ohjaamaan valvontaa

- Histamiinivalvontaprojekti, näytteenotto tarvittaessa: ei osallistuttu (ei näytteenottopyyntöä Ruokavirastolta).
- Elintarvikkeiden jäljitettävyyden (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9), osallistuminen tarvittaessa jatkosuunnitteluun: ei osallistuttu.
- Lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa (Oiva-asiakokonaisuus 6). Toteutettiin Oiva-rivien tarkastamista seuraavasti:

Lämpötilahallintaan liittyvien painopisterivien tarkastukset v. 2024:

Oiva-rivi		tarkastuskertojen lkm	tarkastettujen toimipaikkojen lkm
6.2	kylmäsäilytys	279	240
6.3	lämpösäilytys ja kuumennus	67	63
6.5	valmistusprosessit	88	72
6.6	pakasteet	218	194
6.9	myynti ja tarjoilu	152	133

Painopiste: valvojan työkalupakki. Toteutettiin huomioimalla Ruokaviraston ohjeistus tarkastustoiminnassa, neuvonnassa ja muussa valvontatyössä sekä osallistumalla aktiivisesti koulutuksiin ja valvontaverkostojen tapaamisiin. Yksi henkilö suoritti hyvän hallinnon koulutuskokonaisuuden.

Painopiste: kohteet valvonnan piiriin. Toteutettiin edellisvuoden tapaan esim. seuraamalla tiedotusvälineitä ja sosiaalista mediaa valvontakohteiden löytämiseksi. Uusien toimijoiden yhteydenottojen yhteydessä tehtiin arvio valvonnan piiriin kuulumisesta. Myös jo valvonnan piirissä olevien kohteiden status arvioitiin tarvittaessa Ruokaviraston ohjeistuksen perusteella.

Painopiste: sähköisen asioinnin kehittäminen. Yksi henkilö toimi jäsenenä Ruokaviraston järjestämässä VATI-kehitysryhmässä.

2. Valmius ja kriisinhallinta

Painopiste: pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa. Keskusviranomaisilta ei tullut tähän liittyvää ohjeistusta, ei toimenpiteitä.

Terveystensuojelun valvontasuunnitelman toteutuminen

Terveysvalvonnan suoritteet

Terveystensuojelun valvontasuunnitelmassa oli vuodelle 2024 suunniteltu yhteensä 242 tarkastusta. Suunnitelmallisista tarkastuksista toteutui 145 tarkastusta eli 60 %. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluu myös uusinta- ja aloitustarkastukset. C-arvosanoja eli korjattavaa annettiin neljään kohteeseen. Syyt uusintoihin liittyivät sisäilman radoniin, sisäilman mikrobiologiaan ja talousveden laatuun.

Toteutuneiden tarkastusten lukumäärät valvontakohdetyypeittäin on esitetty taulukossa 1.

Terveystensuojelun perusteella tehty tarkastukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmallisiin tarkastuksiin, sillä niiden taustalla voi olla mahdollinen terveystensio. Kaikki terveystensioilmoitukset arvioitiin ja selvitettiin, ylittyykö tarkastuskynnys. Terveystensioilmoitusten perusteella tehtiin yhteensä 27 tarkastusta, joista asunnontarkastuksia oli 22.

Taulukko 1. Suunnitelmallisten tarkastusten toteutuminen valvontakohdetyypeittäin

Valvontakohdetyyppi	Suunnitel malliset tarkastuk set, lkm	Toteutuneet tarkastukset, lkm
Majoitustoiminta	17	3
Kuntosali tai liikuntatila	11	3
Yleinen sauna (pääasiallinen käyttötarkoitus)	2	1
Kylpylä, uimahalli tai muu yleinen allas	7	3
Uimaranta	46	46
Päiväkoti	17	6
Lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvä toiminnan järjestämispaikka	17	9
Koulu, oppilaitos tai muu opetuksen järjestämispaikka	40	25
Jatkuvaa hoitoa antava sosiaalihuollon toimintayksikkö	29	13
Solarium, ihoa rikkova toiminta ja kauneushoitola	20	12
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	25	20
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	0	0
Tukkuvesilaitos	1	0
Talousveden käyttö osana julkista tai kaupallista toimintaa	10	4
Yhteensä	242	145

Terveystensuojelulain mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 41. Ilmoituksen käsittely tarkoittaa todistuksen laatimista ja tietojen kirjaamista valtakunnalliseen valvontatietojärjestelmään. Tarvittaessa ilmoituksen käsittelyn yhteydessä tehdään tarkastus. Lisäksi käsiteltiin kaksi talousvettä toimittavan laitoksen muutoshakemusta, joista annettiin päätökset.

Valvontasuunnitelman mukaisia näytteitä otettiin 264 talousvesinäytettä, 142 uimarantavesinäytettä ja 217 uima-allasvesinäytettä. Näytteenottoa suorittaa ympäristöterveyden viranhaltijat, toiminnanharjoittajat itse sekä ulkopuoliset sertifioidut näytteenottajat.

Painopisteet

Valtakunnallisen terveystensuojelun valvontaohjelman painopisteet vuosille 2020–2024 olivat omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen. Toiminnanharjoittajia tuettiin terveystensioita aiheuttavien riskien tunnistamisessa ohjauksella ja neuvonnalla. Riskien tunnistamisella on ennalta ehkäisevä vaikutus terveystensiojen syntymiseen.

Terveysnsuojelun huomioimiseen elinympäristöterveyden edistämässä panostettiin aktiivisella sidosryhmäyhteistyöllä ja lausunntomenettelyllä sekä tiedottamisella. Ympäristölupalausntoja annettiin 15, kaavalausntoja kuusi, rakennuslupalausntoja yksi ja muita muun muassa talousveteen liittyviä lausntoja 11. Sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyö on merkittävässä roolissa monella terveysnsuojelun osa-alueella. Keskeisiä sidosryhmiä, joiden kanssa tehtiin yhteistyötä ovat muun muassa ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomainen, ympäryskuntien terveysnsuojeluviranomaiset, aluehallintovirasto, ELY-keskukset sekä hyvinvointialueet mukaan lukien pelastus- ja sosiaalitoimi. Viranomaisyhteistyöhön kuuluu myös yhteistarkastukset toisten viranomaisten kanssa. Vuonna 2024 osallistuttiin lisäksi kahteen häiriötilanneharjoitukseen.

Talousvesivalvontaan liittyen osallistuttiin seudullisiin vesihuollon seurantaryhmiin, jotka ovat ELY-keskuksen, vesihuoltolaitosten, ympäristönsuojeluviranomaisten ja terveysnsuojeluviranomaisten yhteistyöpalavereita. Terveysnsuojelu osallistui pohjavedensuojelusuunnitelmien päivitystyöryhmiin. Talousveden häiriötilannesuunnitelman päivitys on aloitettu.

Koulujen ja päiväkotien tarkastukset tehtiin moniammatillisina yhteistarkastuksina, joiden tavoitteena on muun muassa ennaltaehkäistä epidemioiden leviämistä ja varmistaa, että tilat ovat terveysturvallisia. Ympäristöterveystarkastajat osallistuivat asiantuntijoina sisäilmatyöryhmien säännöllisiin tapaamisiin, joissa käsiteltiin muun muassa kuntien käyttämissä kiinteistöissä havaittuja sisäilmaongelmia.

Sisäilman radon sekä kiinteistöjen vesilaitteistoista mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat ovat olleet valvontasuunnitelman painopisteenä. Radonpitoisuuksista on pyydetty toiminnanharjoittajilta selvityksiä tarkastusten yhteydessä. Rakennusten vesilaitteistoista johtuvien terveysriskien arviointiin ja ennaltaehkäisyyn liittyvä työ on aloitettu toiminnanharjoittajien ohjeistuksella ja lämpötilojen mittauksilla suunnitelmallisilla tarkastuksilla.

Haittaeläimiin liittyen on tehty yhteistyötä muiden viranomaisten sekä kiinteistöjen omistajien kanssa. Epidemioiden ehkäisemiseksi ennalta vaikuttava työ on tärkeää ja ympäristöterveyden pääasiallisena keinona haittaeläinten esiintymisen ehkäisyssä on kiinteistönomistajien neuvonta.

Vuonna 2024 Etelä-Hämeen ympäristöterveyden terveysnsuojelutiimissä oli neljä harjoittelijaa. Valvontasuunnitelmassa oleva koulujen ja päiväkotien sisäilman lämpötilan hallintaan kohdistuva valvontaprojekti saatiin toteutettua koko valvonta-alueella. Projekti toteutettiin harjoittelijan opinnäytetyönä ja sen ohjaamiseen osallistuttiin kaikissa toimipisteissä. Opinnäytetyöllä tuettiin toimijoiden omaa valvontaa ja edistettiin elinympäristöterveyttä. Valvontasuunnitelman painopistealueiden toteutumista tuettiin myös toimimalla työelämäohjaajana toisessa opinnäytetyössä, jossa laadittiin yhteen toiminta-alueen kunnista sisäilma-asioden käsittelyn toimintamalli.

Terveysnsuojeluaiheisia internet- ja mediatiedotteita laadittiin viisi, jotka liittyivät kesän uimakautteen, uimarannoilla havaittuihin myrkkyykeisoihin, kesämökkikaivojen kunnan tarkkailuun sekä alueen koulujen ja päiväkotien lämpötilaolosuhdekartoitukseen.

Resurssivajeen vuoksi laatujärjestelmän päivitykseen ja ylläpitoon ei panostettu vuonna 2024.

Tupakkalain ja nikotiinikorvausvalmisteiden(lääkelaki) valvontasuunnitelman toteutuminen

Tupakka- ja lääkelakien tarkastusten osalta valvontasuunnitelman toteuma oli 95 %. Valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta kohdistui tupakkatuotteiden

vähittäismyyntiin ja olosuhdevalvontaan ravintoloiden tupakointitiloissa sekä nikotiinikorvaustuotteiden myynnin valvontaan.

Tupakka- ja lääkelain mukaiset kohteet, tarkastustiheydet ja suunnitelman toteutuminen

	Kohteita	Tiheys	2024	
			Tarkastuksia suunnitelma	Toteuma
Tupakointikiellot ja -rajoitukset - tupakointitilat	5	0,3	2	0
Tupakkatuotteiden myynti ja markkinointi	93	0,5	43	30
Nikotiinikorvausvalmisteet (lääkelaki)	51	0,3	2	15
Yhteensä	149		47	45

Tupakan myyntipisteiden valvonnassa ohjeistettiin toimijoita huomioimaan tupakkalain muutokset toiminnassaan kuten tuotteiden ja markkinoinnin lainmukaisuuden tarkistaminen, mm. maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikiellot, sekä neuvottiin päivittämään omavalvonta näiden lain muutosten osalta.

Vuonna 2024 tehtiin kahdeksan tupakkatuotteiden vähittäismyyntimyyntilupapäätöstä. Myyntiluvista lähes kaikki liittyivät myyntipaikkojen toimijanvaihdoksiin. Tupakanmyyntipaikkojen kokonaismäärä väheni vuoden 2024 aikana neljällä.

Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa suoritettiin neuvonta-/ohjaustarkastuksia, suuressa yleisötilaisuudessa, yleisillä EU-uimarannoilla, koulussa, päiväkodeissa ja hoivalaitoksissa. Tarkastusten lisäksi ympäristöterveydestä on ollut edustus alueellisessa ehkäisevän päihdetyön työryhmään, jonka kautta on saatu vietyä työryhmän muille jäsenille muun muassa tupakan ja sen vastikkeiden sekä nikotiinituotteiden myynnin valvonnasta sekä mm. kouluihin ja muihin lasten ja nuorten kohteisiin liittyvästä savuttomuuden valvonnasta.

Valvonta-alueella käsiteltiin ja myönnettiin kaksi taloyhtiötä koskevaa tupakointikieltopäätöstä. Tupakan myynnin lupahakemuksia käsiteltiin kahdeksan ja asiakkaille laadittiin viisi todistusta myynnissä tapahtuneesta muutoksesta.

Vuonna 2024 aloitettiin kohdekohtaisen riskinarvioinnin menettely, määrittämällä tarkastetuille kohteille seuraava riskiperusteinen tarkastusajankohta.

Terveysvalvonnan voimavarojen riittävyys ja toimenpiteet tilanteen parantamiseksi

Elintarvikevalvonnassa oli vuonna 2024 suunniteltuja henkilötyövuosia yhteensä 7,0. Resurssien toteuma oli yhteensä 6,42 htv (92 %), johon sisältyy myös määräaikaiset työntekijät. Suunnitelmaan verrattuna elintarvikevalvonnan henkilöstövajaus oli siten 0,58 htv. Terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisen valvonnan suunnitellut resurssit olivat 5htv, toteuman ollessa 4,4 htv (88 %). Vajaukset johtuivat avoimista viroista, henkilöstövaihdoksista ja usean tarkastajan osa-aikatyöskentelystä.

Resurssivajeesta ja henkilöstön vaihtuvuudesta johtuen osa suunnitelluista tarkastuksista ja näytteenotoista jäi tekemättä. Tarkastusvelkaa oli kertynyt resurssivajeen vuoksi aiemmiltakin vuosilta. Työaika käytettiin tarkastusten ja näytteenoton lisäksi myös mm. toimijoiden ohjaukseen ja neuvontaan, kuluttajayhteydenottojen selvittämiseen ja ilmoitusten käsittelyyn sekä tiedottamiseen. Toimialakohtaisten media- ja nettitiedotteiden lisäksi Etelä-Hämeen ympäristöterveyden toiminnasta tehtiin esittelyvideo, joka sisälsi myös elintarvikevalvonnan esittelyn. Video on nähtävissä valvontayksikön ja jäsenkuntien internet-sivuilla ja se linkitettiin myös ympäristöterveydenhuollon työpaikkailmoituksiin. Viranomaisnäytteiden laboratoriopalvelut kilpailutettiin vuonna 2024 ja laboratoriovaihdokseen liittyvät järjestelyt veivät syksyllä runsaasti työaika.

Elintarvikevalvontaan rekrytoitiin vuoden 2024 aikana 2 vakituista ympäristöterveystarkastajaa ja 1 hygieenikkoeläinlääkäri, jonka työaika elintarvikevalvonnassa on 50 %. Terveydensuojeluun rekrytoitiin eläköitymisen vuoksi yksi vakituinen ympäristöterveystarkastaja. Lisäksi kesäajalle palkattiin kaksi opintojen loppuvaiheessa olevia ammattikorkeakouluopiskelijaa. He hakivat perehdytyksen jälkeen itsenäisesti uima- ja talousvesinäytteitä ja lisäksi avustivat terveydensuojelua tarkastuksissa ja raportoinneissa. Vuoden lopussa kaikki terveysvalvonnan virat olivat täytetty vakinaisilla viranhaltijoilla.

Koulutussuunnitelman toteutuminen

Tavoite oli, että jokainen osallistuu vähintäänkin oman päävastuualueensa koulutuksiin ja henkilöstöllä olisi keskimäärin kahdeksan (8) koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden. Koulutuspäivien kokonaismäärä terveysvalvonnan henkilöstön osalta oli 402 htpv eli keskimäärin 5,7 htpv/htv. Toimialoista eniten osallistuttiin elintarvikevalvonnan koulutuksiin 34,5 htpv eli 5,4 koulutuspäivää/htv. Terveydensuojeluvalvonnan koulutuspäiviä oli 21,2 htpv eli 4,8 koulutuspäivää/htv ja tupakkavalvonnan 1 koulutuspäivä. Jokainen osallistui vähintään yhteen oman päävastuualueensa koulutukseen. Lisäksi osallistuttiin keskusviranomaisten järjestämiin valtakunnallisiin verkostoihin, mm. kontaktimateriaali-, ravintolisäverkostot, petosryhmän tilaisuuksiin sekä useisiin lyhyisiin ajankohtaisista asioista koostuviin webinaareihin. Toimialakohtaisten koulutusten lisäksi osallistuttiin aktiivisesti toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmä VATIn käyttökoulutuksiin ja kehittämistyöhön. Riihimäen kaupunki järjesti koko ympäristöterveysvalvonnan henkilöstölle sisäistä koulutusta mm. viranhaltijapäätösten teknisestä toteutuksesta Valmu- sovelluksessa.

Valvonnasta, ilmoitusten käsittelystä sekä perus- ja vuosimaksuista saadut tulot kirjataan terveysterveysvalvonnan yksikölle. Yhteensä valvonnasta kertyi tuloja 389 756 €. Arvioidut tulot olivat 377 000 euroa eli toteuma oli n. 103 % arvioidusta. Tulojen ylitys johtuu vuoden 2023 laskutuksen siirtymisestä noin 15 000 euron osuudelta alkuvuoteen 2024.